

GONIEC KRAKOWSKI

CENY OGŁOSZEŃ: Po tekście 1 mm w 1 szpalcie (szer. szp. 22 mm) 36 gr. W tekście 1 mm w 4 szpalcie (szer. szp. 69 mm) 8.— Zł. Drobne za słowo 24 gr. Pierwsze słowo tłusty druk (najwyżej 3 słowa) 40 gr.

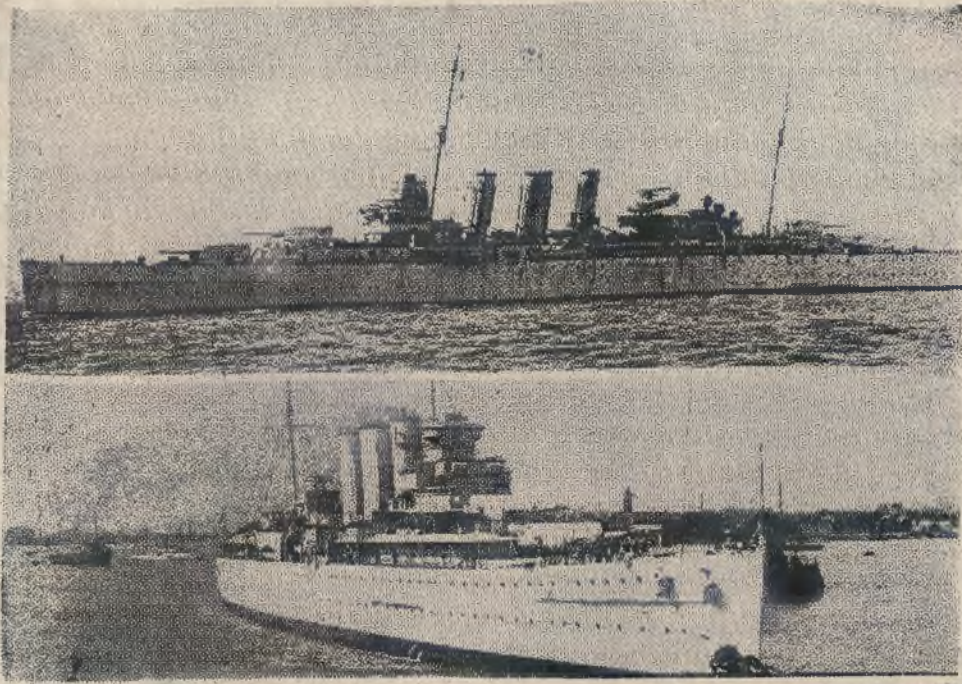
Rok II.

Nr. 95.

Kraków, piątek 26 kwietnia 1940 r.

Nadesłane, a nie zamówione przez Redakcję ręko-
pisy będą wracane autorom jedynie wówczas, gdy
dołączone zostaną znaczki pocztowe na opłacenie prze-
syłki zwrotnej. Prenumerata miesięczna 4.50 Zł
z odnośnikiem do domu 5 Zł.

Wielkie straty angielskiej marynarki wojennej.

U wybrzeży Norwegii zostały zatopione, względnie uszkodzone liczne brytyjskie krążowniki. Zdjęcia nasze przedstawiają angielskie krążowniki klasy „London” wzgl. „Suffolk”, które zostały zatopione. Straty marynarki angielskiej u wybrzeży norweskich są tak wielkie, że wywołały już zaniepokojenie w Londynie.

Święto młodzieży włoskiej.

Przed niedawnym czasem Mussolini wizytował szkołę młodzieży faszystowskiej w Orvieto. Przy tej sposobności wręczył on uczniom i uczennicom nowe proporce. W przemówieniu swym wyjaśnił Mussolini, że Włochy znajdują się w stanie gotowości i że zadaniem młodzieży jest obrona praw faszystowskiego imperjum.

Uchylenie karalności dla przestępstw dewizowych.

Ostatnia sposobność oddania zatajonych dewiz bez odpowiedzialności karnej. — Ważne rozporządzenie Generalnego Gubernatora.

(=) Kraków, 24 kwietnia. Generalny Gubernator wydał w dniu 23 kwietnia 1940 r. rozporządzenie o zapewnieniu niekaralności za przestępstwa dewizowe, które zawiera następujące postanowienia;

Kto wbrew postanowieniom rozporządzenia dewizowego na Generalne Gubernatorstwo z dnia 15 listopada 1939 r. (Dz. rozp. GGP. str. 44) w chwili wejścia w życie obecnego rozporządzenia posiada zagranicą majątek, nie podlega karze i uzyskuje niekaralność za ten czyn oraz czynny zawinione w związku z tem, o ile do 20 maja 1940 r. włącznie zaofiaruje do zakupu właściwemu oddziałowi Banku Emisyjnego w Polsce bezpośrednio albo za pośrednictwem jakiegos banku dewizowego wartości, do których czyn karalny się odnosi.

Przepis ten odnosi się również do tych osób, które wbrew postanowieniom dewizowym posiadają w kraju wartości, podlegające obowiązkowi zaofiarowania, mianowicie zagraniczne środki płatnicze, złote monety, złoto w sztabach i aljaż złota (w stanie nieobrobionym lub jako półfabrykat), zagraniczne papiery wartościowe lub czeki i weksle opiewające na walutę krajową, a trasowane na zagranicę, lub do osób uprawnionych do rozporządzania temi wartościami.

Wolność od odpowiedzialności karnej zachodzi także wówczas, gdy sprawca, przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, posiadał wbrew przepisom dewizowym zagranicą lub w kraju majątek dewizowy, obowiązkowo zaofiarowany niemieckiej kasie kredytowej (Reichskreditkasse) lub Bankowi Emisyjnemu w Polsce bezpośrednio albo za pośrednictwem banku dewizowego wprowadzić nie w terminie, jednak przed wszczęciem postępowania karnego.

Jeżeli sprawca przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia rozporządził już częścią swego majątku, podlegającego obowiązkowi zaofiarowania, a przy wejściu w życie niniejszego rozporządzenia zaofiaruje w myśl przepisów jedynie pozostałą jeszcze resztę, wówczas wolność od odpowiedzialności karnej rozciąga się także na te czyny przestępne, które popełnił przez niedozwolone rozporządzenie wartościami, podlegającymi obowiązkowi zaofiarowania.

Postępowania karns, będące w toku w chwili wejścia w życie niniejszego rozpo-

ządzenia z powodu czynów przestępnych określonych w ust. 1 do 3, będą zawieszane aż do 20 maja 1940 r. Jeżeli sprawca do tego terminu zaofiaruje zgodnie z przepisami wartości podlegające obowiązkowi zaofiarowania, wówczas postępowanie będzie umorzona; jeżeli sprawca do tego terminu nie spełni swego obowiązku zaofiarowania, postępowanie będzie toczyło się nadal.

W razie wstrzymania postępowania karnego nie orzeka się również w odrębnym

postępowaniu konfiskaty wartości, do których odnosi się czyn przestępny.

Wyroki karne w przestępstwach określonych w ustępach 1 do 3, które stały się prawomocne przed wejściem w życie niniejszego rozporządzenia, pozostają w mocy.

Wartości zaofiarowane na podstawie niniejszego rozporządzenia wpływają do kasy Banku Emisyjnego w Polsce.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Albo uczciwość albo ciężkie więzienie.

(=) Kraków, 24 kwietnia. Generalny Gubernator dr Frank podpisał ostatnio rozporządzenie, które weszło już w życie, z którego treścią muszą się zapoznać wszyscy mieszkańcy Generalnego Gubernatorstwa.

W myśl tego rozporządzenia, którego dosłowne brzmienie podajemy na innym miejscu, osoby, które powinny podlegać karze za niezaofiarowanie do zakupu dewiz, uzyskują pod pewnymi warunkami uwolnienie od kary.

W ten sposób wszyscy przestępcy dewizowi, którzy wbrew przepisom dewizowym, obowiązującym na terenie Generalnego Gubernatorstwa, zataili swoje majątki zagraniczne, dewizy lub czyste złoto, uzyskują ostatnią sposobność naprawienia swego czynu przestępczego i uniknięcia ciężkiej kary. Kto nie skorzysta z tej sposobności, nie może spodziewać się żadnej łaski, lecz musi liczyć się z najostrowszymi karami ciężkiego więzienia.

Celem wyjaśnienia szerokim rzeszom społeczeństwa obowiązujących przepisów podajemy następujące wyjaśnienia: Według rozporządzenia dewizowego na Generalne Gubernatorstwo z dnia 15 listopada 1939 r. mieszkańcy kraju, t. j. osoby prywatne lub kierownicy przedsiębiorstw znajdujących się na terenie Generalnego Gubernatorstwa są obowiązani zaofiarować i na żądanie sprzedać wszystkie dewizy znajdujące się w ich posiadaniu

właściwym w danj miejscowości niemieckim kasom kredytowym, a więc obecnie oddziałom Banku Emisyjnego w Polsce jako następcy kas kredytowych niemieckich.

Jako dewizy podpadające pod postanowienia niniejszego rozporządzenia uważa się

wszystkie zagraniczne środki płatnicze,

a więc także marki niemieckie, pretensje w walutach zagranicznych, weksle i czeki opiewające na walutę krajową, a trasowane na zagranicę, pretensje w walucie krajowej wobec cudzoziemców, zagraniczne papiery wartościowe, nadto monety złote, złote sztaby i aljaż złoty.

Zaofiarowanie wymienionych wartości może nastąpić bezpośrednio w Banku Emisyjnym w Polsce, albo za pośrednictwem jednego z banków dewizowych. Według dalszych postanowień rozporządzenia dewizowego, ludność miejscowa także i w przyszłości

ma obowiązek wymienione wartości dewizowe zaofiarować w przeciągu trzech dni,

o ile wartości te nie zostały nabyte na zasadzie prawomocnego zezwolenia władz dewizowych.

Wiele osób, posiadających wartości dewizowe, skrupulatnie wypełniło ciążący

na nich obowiązek zaofiarowania. Inne osoby natomiast zataili posiadane przez siebie wartości zagranicą, narażając się przez to na ciężkie kary.

Rozporządzenie dewizowe przewiduje mianowicie za zaniechanie zaofiarowania wartości dewizowych karę więzienia, a w wypadkach szczególnie poważnych — karę ciężkiego więzienia aż do lat 10, oraz wysokie grzywny.

Sądy specjalne ukarały już dotychczas wysokimi karami w wielu wypadkach przestępców dewizowych, którzy w złej woli, z czystego egoizmu, zataili swoje wartości dewizowe wobec społeczeństwa.

Wiadomym jest także, że na terenie Generalnego Gubernatorstwa liczne jeszcze osoby posiadają wartości dewizowe, które dotychczas zataili z obawy przed karą z powodu zaniechania zaofiarowania w wyznaczonym terminie. Obecnie ogłoszona amnestja dewizowa ma takim osobom dać

ostatnią sposobność do naprawienia swego przekroczenia postanowień dewizowych

i uniknięcia kary przez zaofiarowanie swych wartości dewizowych.

Według postanowień zarządzeń amnestyjnego każda osoba, która podlega karze z powodu niezaofiarowania swoich wartości dewizowych oraz z powodu popełnienia przestępstw z tem związanych, będzie wolna od odpowiedzialności karnej,

jeżeli do 20 maja 1940 r. wypełni obowiązek zaofiarowania.

Amnestja użycza zwolnienia od kary także tym osobom, które przed wejściem w życie amnestji posiadały majątki zagranicą lub w kraju, nie zaofiarowały go jednak w przepisany termin; natomiast uczyniły to dodatkowo przed wdrożeniem postępowania karnego.

Wolne od kary będą więc także i te osoby, które w przeszłości popełniły czyn karagodny przez spóźnione zgłoszenie swych wartości dewizowych.

Amnestja pragnie ponadto wszystkim osobom, które poza niezaofiarowaniem wartości dewizowych, wykroczyły także przeciwko innym postanowieniom rozporządzenia dewizowego, dać ostatnią sposobność naprawienia swoich czynów przestępczych.

Mianowicie, jeżeli sprawca przed wejściem w życie amnestji dewizowej, rozporządził już pewną część swego majątku, podlegającego obowiązkowi zaofiarowania i zgłosi jedynie pozostałą resztę swoich wartości dewizowych zgodnie z przepisami w terminie do 20 maja 1940 r., wówczas podlega on amnestji także odnośnie do przestępstwa popełnionego w przeszłości. Należy jednak z naciskiem zwrócić uwagę, że rozporządzenie amnestyjne natychmiast po podpisaniu w dniu 23 kwietnia br. weszło w życie, że więc

nie jest możliwym jeszcze obecnie uchylić się od zgłoszenia części wartości dewizowych.

Jak zdobyto Alger?

Kraków, w kwietniu.

Dzisiejsza preponderancja Anglii i Francji w zakresie kolonii datuje się z początkiem XIX w., kiedy to państwa europejskie poczęły dochodzić do przekonania, że swój przemysł i handel muszą oprzeć na wielkich rezerwach surowców, chociaż już poprzednio, począwszy od XVI w., t. j. głównie od chwili upadku potęgi kolonialnej Hiszpanii oba państwa coraz silniej obejmowały rolę jej i krok i za krokiem rozszerzały sferę swoich interesów. Jak wiadomo założyli Anglicy „kompanię indyjską”, która wywarła wpływ ekonomiczny na ośrodkach połaciech dalekiego Wschodu, Francja natomiast już w XVI w. utrzymywała żywe stosunki z państwami afrykańskimi, a przede wszystkim z Marokkiem, Algierem i Tunezją.

Zanim w tych krajach wylądowały uzbrojone wojska, poprzedzili ich liczni kupcy i liczne faktorie,

czyli kantory kupieckie prowadzące rozległe interesy. Był nawet okres przyjaźni przysłowiowo wrogiego Europie półksiężycza z Francją, a mianowicie wtedy, kiedy Franciszek I król francuski prowadził wojnę na śmierć i życie z Karolem V cesarzem niemieckim i starał się zorganizować przeciwko niemu Portę Otomańską.

Później, gdy stosunki znów inaczej się ułożyły, poczęli Francuzi

coraz bardziej naciskać na rozbójnicze państwa północnej Afryki.

Zwłaszcza w latach 1663—1694 floty francuskie nieraz poskramiały piratów morskich, zmuszając zwłaszcza Alger do zawarcia licznych umów i zaprzestania, przynajmniej częściowego, ciągłych napadów. Mimo to jednak wymuszały Alger, zarówno na Francji, jak też na innych państwach Europy opłacanie okupu,

a w dalszym ciągu pirackie okręty algerskie uwijały się po morzu Śródziemnem,

napadając na flotę europejską i łowiąc niewolników, których następnie trzeba było wykupywać. Wypadek taki zdarzył się również pewnemu oficerowi napoleońskiemu, który towarzyszył cesarzowi na wyspę Elbę, gdy zabrano mu jego synka, który następnie uciekł z niewoli do Francuzów i pod nazwiskiem generała Jussufa odegrał dużą rolę w dalszych walkach. Co chwile państwa europejskie zmuszone były czynić wyprawy wojenne na Alger, celem poskromienia handlu niewolnikami. Tak zbombardował Alger admirał angielski lord Exmouth w roku 1816, a w roku 1824 Francuzi wysłali flotyllę do Algeru, celem uwolnienia jęczących w niewoli chrześcijan.

Wobec tego, że Francja jako najbliższy sąsiad Algeru coraz bardziej występowała w obronie interesów innych państw

i przejęła na siebie rolę opiekuna również floty papieskiej,

ostateczna walka między Algierem a Europą rozegrała się na odcinku francuskim.

Stosunki obu państw były niezwykle napięte. Jednym z powodów była sprawa

dwóch bogatych kupców żydowskich handlujących zbożem,

którzy dostarczali Francji wielkie ilości towaru, otrzymując dotychczas tylko a conta. Kupcy ci, Bacri i Busnach, zwracali się wielokrotnie do francuskiego skarbu, prosząc o zapłacenie 24 milionów franków, otrzymali jednak tylko siedem. Wobec tego, że dey Algeru był sam wierzyicielem spółki kupieckiej Bacri—Busnach, irytował się, że jego dłużnicy nie otrzymują należnych sobie pieniędzy i nie mogą zapłacić mu należności. Deyem Algeru był wtedy Hussein, który objął władzę w roku 1818. Był to człowiek prosty, dziki, który w dodatku cierpiał na rodzaj manji przesładowczej, a mianowicie był przekonany, że powodem niewypłacenia przez skarb francuski należności spółce handlowej jest interwencja francuskiego konsula **Plotra Deval**. Napisał on ostrą notę do ministra spraw zagranicznych Francji i czekał właśnie na odpowiedź. W czasie świąt Balchiram zgłosił się do Deya konsul francuski, by mu złożyć życzenia. Dey zapytał go czy przynosi odpowiedź od swego rządu. Na odpowiedź negatywną zareagował ostrymi wyzwiskami pod adresem rządu francuskiego a gdy konsul nie ruszał się z miejsca,

uderzył go wachlarzem, którym opędzał się od much, a zdobnym w pióra pawła.

To słynne uderzenie wachlarzem miało miejsce dnia 27 marca 1827, tworząc dla Francji „casus belli” wobec Algeru. Dnia 11 czerwca tegoż roku eskadra floty francuskiej pod dowództwem kapitana Collet zjawiała się przed portem algerskim, żądając zadośćuczynienia, a wobec odmowy Husseina przystąpiła do blokady. 4-go października tegoż roku **zaatakowało 11 okrętów, algerskich marynarce francuską, a po dwóch godzinach walki musiało się cofnąć.** Niestety, zamiast atakować Alger, Francuzi postanowili kontynuować bloka-

de. W ten sposób przeciwności się cała sprawa, nie dając żadnych korzyści.

Pomimo silnego sprzeciwu opozycji w parlamencie francuskim i krytyki prasy,

król Karol X, biorąc całą odpowiedzialność za wyprawę, postanowił wypowiedzieć wojnę Algierowi

i skończyć z tem „gniazdem piratów” raz na zawsze. Podobnie jak w sprawach cenzury prasowej, tak też i w tym wypadku postawił Karol X na swoim, chociaż miał wielu przeciwników. Był to więc akt dyktatury królewskiej, jak się okazało, niezwykle szczęśliwy.

8 lutego 1828 podpisuje Karol X rozkaz mobilizacji.

W przededniu ekspedycji poczęła wielkie trudności robić Anglia, nie chcąc dopuścić do zdobycia tak ważnej placówki nad morzem Śródziemnem. Owcześnie minister spraw zagranicznych lord Aberdeen **gwałtownie sprzeciwiał się wyprawie, żądając na wszelki wypadek udziału w niej Anglii,** natomiast premier książę Wellington był zdania, że Alger jest nie do zdobycia, to też nie przeszkadzał Francji.

Chcąc zainteresować swą wyprawą całą Europę, zwrócił się Karol X do wszystkich dworów europejskich cykularzem z dnia

12 marca, przedstawiając ważność wyprawy dla całego chrześcijaństwa.

Dnia 25 maja flota francuska wypłynęła na morze: obejmowała ona 680 jednostek, z których 7 było parowców — wioząc trzy dywizje pod dowództwem barona Berthezene, hr. Loverdo i ks. des Cars.

14 czerwca wylądowały wojska francuskie w Sidi-Ferruch. Pierwsza bitwa, jaką stoczono z wojskiem algerskim, obejmującym 60.000 ludzi, odbyła się pod Stauell 18 czerwca. Bitwa ta dała Francuzom pełne zwycięstwo, pozwalając posunąć się dalej pod Alger. Obłężenie fortu Sułtan — Kallasi na południe miasta Algeru trwało 5 dni. Sześć potężnych baterji poczęło 4 lipca o godzinie 3.45 rano ostrzeliwać fort, a o godzinie 10-tej zamlikło 53 armat nieprzyjacielskich. Dowódca fortu widząc, że nie da się go utrzymać, ewakuował go z ludźmi, pozostawiając tylko rannych i trupy oraz murzyna, któremu nakazał wysadzenie fortu w powietrze na wypadek gdyby wesli Francuzi. Murzyn przerażony sytuacją wysadził fort jeszcze przed wkroczeniem Francuzów, oszczędzając im przykry niespodzianki. Wkońcu doszło do pertraktacji między deym Algeru, podczas których ułożono 5 punktów kapitulacji.

Przed hotelem „Algerja”.

Postanowiono, że wszystkie forty algerskie zostaną oddane w ręce wojska francuskiego, że dey zachowuje swój majątek, pozostając pod opieką Francuzów, że zezwala się na wolne wykonywanie praktyk religijnych Mahometan.

Dnia 5 lipca 1830 odbył general Bourmont wjazd na czele wojska do Algeru,

a chorągiew z burbońskimi liljami została wciągnięta na maszt w pałacu deya. Dey Algeru siadłszy na okręt „Joanna d'Arc”, wyjechał do Neapolu, zabierając ze sobą swoje 4 żony, swoją córkę i swoją faworytę Aminę, jak też switę złożoną ze stu osób. Znalaziono w piwnicach pałacu deya 48 milionów franków w złocie, a pozatem wiele bogactw, których trudno obliczyć. Wkrótce po zdobyciu Algeru otrzymał general Bourmont przez specjalnego kurjera wysłanego z Paryża nominację na marszałka Francji i w pudle z niebieskiej skóry buławę marszałkowską.

W tymże czasie

wybuchła we Francji po podpisaniu przez Karola X ustaw prasowych rewolucja lipcowa,

o której dowiedziano się w Algerze dopiero 11 sierpnia. General Bourmont wierny swojemu królowi uważał za stosowne złożyć dowództwo i **wsiadłszy na okręt austriacki, udał się do Europy.** Dalsze losy Algeru (przyszła kolonizacja i założenie nowych miast, należała już do następnego króla Ludwika Filipa.

W ten sposób niezwykle niepopularny Karol X zdobył ważną placówkę kolonialną, rozpoczynając erę dalszych zdobyczy w Afryce i w Azji. X. Z.

WESOŁY KĄCIK.

GRZESZNIK.

Maksyma Gorkija po śmierci jego ojca wychowywał dziadek, w duchu wysoce religijnym. Pewnego dnia odezwał się dziadek do wnuka:

— Aleksy, obawiam się, że my w niebie nie spotkamy się razem.

Młody Gorkij popatrzył ze współczuciem na dziadka i zapytał:

— Czy tak ciężko nagrzeszyles dziadku?

MAŁŻENSTWO Z MIŁOŚCI I ROZSADKU.

Pewien młody książę włoski rzekł raz do d'Annunzia:

— Znam pewną bogatą niewiastę, której woale nie Kocham: czy powinieniem się z nią ożenić?

D'Annunzio odparł:

— Ożeń się pan z nią, z rozsądku i miłości.

— Jakże to możliwe? — zapytał zdziwiony książę.

— Bardzo proste — potwierdził d'Annunzio — niewiastę niech pan poślubi z rozsądku, a pieniądze z miłości.

WYROZUMIAŁY.

Żebrak puka do drzwi i przedstawia się jako podróżny, który potrzebuje jakiejś starej odzieży. Gospodyni mówi:

— Niestety, nie mam nic, próca starych spodni, które trzeba by pozoszywać i porować.

— Nic nie szkodzi, proszę pani, ja zaczekam.

CIERPLIWI.

Dozorca więzienny do więzienia skazanego na śmierć:

— Co chciałby pan mieć na ostatnią kolację?

— Przepiórki nadziewane winogronami.

— To będzie trudno — bo przecież winogron ani przepiórek jeszcze niema.

— To nie, panie dozorczo — ja poczekam do jesieni.

NADKROWA.

Mieszczuch: — Dlaczego ta krowa jest tak przeraźliwie chuda, kiedy inne, które się z nią pasą na tej samej łące są takie pulchne?

Pastuch: — A bo bestyja żyje samom tylko styrylistnom konicyne.

Alger — Panorama miasta z lotu ptaka.

Bazar w Algerze.

Bliska (Algerja) — Widok ogólny.

